

ביומא (עד), משום ש'חזי לאצטרופי' אם יגמור השיעור. ואם האופה חצי שיעור אסור מן התורה, על כרחנו שחזי לאצטרופי אם יאפה עוד חצי שיעור, וקשה למה יתחייב, והלא אין כאן מלאכת מחשבת, שהרי בשעה שאופה חצי-שיעור הראשון, לא היה במחשבתו לגמור השיעור? ונראה לומר שהעוקר לחוד אין בו איסור תורה, ואין אומרים הרי חזי לאצטרופי אם יגמור, כגון שעקר כדי ליתן לעני ואם יגמור בעצמו יתחייב, שסברת 'חזי לאצטרופי' משמשת כהוכחה שגם חצי הראשון היה אסור, כי אם מותר, כיצד יצטרף לזה עוד חצי שיעור ויתחייב, הרי החצי הראשון היתר היה, ובהכרח שגם חצי הראשון היה איסור, אבל כל זה שייך בהוציא חצי גרוגרת, שבחצי שהוציא עשה עקירה הוצאה והנחה, אבל בעקירת שיעור שלם, אם נחקור האם יש בזה איסור, אין לנו הוכחה מכך שמצטרפים עמה הוצאה והנחה, שאין זה מוכיח שעקירה לבד היתה איסור, כי יש לומר שעקירה לחוד תלויה ועומדת, אם לבסוף יוציא ויניח אזי אגלאי מילתא שהעקירה היתה חלק ממלאכת הוצאה, ואם לא יגמור אגלאי מילתא שלא היתה חלק מהמלאכה, והדבר דומה למל בשבת ולא פרע, שאז אם לבסוף יפרעו פריעה לתינוק, אגלאי מילתא שהמל עשה חלק ממצות מילה ודחי שבת, אבל אם לא יפרעו לבסוף אגלאי שהיה חיתוך לבד ואינו אפילו חלק ממצוה, והרי זה כמנייה תפלין עם שלש פרשיות וכדו'. משא"כ בהוציא חצי גרוגרת, שגם אם לא יגמור להוציא עוד חצי, מה שעשה היה מלאכה שלמה, רק חסר בכמות, והשלמה בכמות אינה מגלה על חלק שעשה בכמות, ולכן בהכרח שהחלק בכמות אסור. ולפי זה מובן שהעוקר שלא על מנת להוציא הרי לא חשב שעקירה שעשה תהיה חלק מהמלאכה ולכן גם אם לבסוף הוציא והניח ואגלאי למפרע שעקירה היתה חלק ממלאכה אבל חסר מחשבה לזה שתהיה חלק ממלאכה, אבל לענין חצי שיעור כשיגמור אין כאן חוסר מלאכת מחשבת גם על החצי שעשה (מהגרד"נ גולדברג שליט"א).

ע"ע לעיל ג, בענין 'חצי שיעור' ו'חצי מלאכה'.

'עמד לפוש חייב לכתף פטור' — נראה שנקט 'לפוש' לרבותא, שלא נאמר כיון שנופש להחליף כח למשאו — כלכתף דמי, קמ"ל. וכל שכן עמד לדבר עם חברו וכיוצא בזה. (עפ"י חזון איש סב, ד. עוד כתב שם להסתפק כשהגיה החפץ על גבי קרקע לצורך כיתוף. וכתב לשמוע מדברי התוס' (ח: ד"ה לא) שאין זו הנחה. ויש להעיר שב'חדושי הר"ן' כאן נקט כדבר פשוט להפך. וע"ע אבני נזר אה"ע תלב, ג; ברכת מרדכי ח"א לג, ח. ובשפת אמת (להלן צא:)) צדד לומר [לולא דהתוס'] שחפץ כבד, שהדרך להניחו מדי פעם — אין הנחתו מבטלת עקירה ראשונה, כי כן הדרך להוציא).

דף ו

'אלא מידי דהוה אמעביר חפץ מתחלת ד' לסוף ד', התם לאו אע"ג דאי מנח ליה בתוך ד' אמות פטור כי מנח ליה בסוף ד' אמות חייב, הכא נמי לא שנא. מי דמי, התם לגבי דהאי גברא מקום פטור הוא לכולי עלמא מקום חיוב הוא...' — יש שכתבו לדייק מכאן לענין הגדרת חיוב מעביר ד' אמות ברשות הרבים, שהעברה עצמה אינה מגורמי החיוב אלא החיוב הוא על עקירת חפץ ממקום זה והנחתו במקום אחר, כעין הוצאה מרשות לרשות, [כי כל ד' אמות הם מקומו ו'רשותו' של החפץ, נמצא כאילו הוציאו לרשות אחרת. עפ"י בעל המאור ר"פ הוורק] — שהרי אמרו בגמרא ללמוד ממעביר ד' אמות ברשות הרבים למוציא מרשות לרשות דרך מקום פטור, ואם ההעברה עצמה מהוה גורם המחייב, כיצד ניתן ללמוד ממעביר שהמוציא דרך מקום פטור חייב,

הלא אדרבה חיובו נובע מכך שהעביר ד' אמות, והרי זה 'מקום חיוב' ולא 'מקום פטור', אלא משמע שעיקר החיוב הוא על העקירה וההנחה, ואילו המקום שבאמצע יכול להשתוות עם מקום פטור, שהרי אילו היה מניח שם היה פטור. (בשם הגר"ח. וכן הוכיח בשו"ת בית זבול ח"ב יט,ו. ע"ע בגדרים אלו, במצויין לעיל ג. וע' ברכת מרדכי ח"א לג,ו).

ואפשר לפי זה שאם עקר ברה"ר והלך עם החפץ ד' אמות מעל רשות היחיד והניח ברה"ר מרחק ד' אמות מהעקירה — חייב. ובחזון-איש (סב,ה) נסתפק בדבר. וע"ע במובא להלן קב.

'חריץ שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה, וכן גדר שהוא גבוה עשרה ורחב ארבעה' — ואפילו הוא ארוך אלף אמה, אם אין ברחבו ארבעה טפחים — אינו 'רשות היחיד'. (כן כתבו הפוסקים — מובא במגן אברהם שמה סקט"ו. וכן משמע מכאן, שהרי סתם גדר (וחריץ) ארוכה יותר מארבעה טפחים, ובכל זאת הצריכו שתהא רחבה ארבעה. מרי"ג).

'חצרות של רבים ומבואות שאינן מפולשין — עירבו מותרין' — 'ערבו' כולל שיתוף בפת, וגם העמדת לחי / קורה במבוי, שגם זה נקרא 'עירוב', [כמו ששנינו בסמוך 'אין מערבין רשות הרבים בכך']. (תוס' רי"ד)

(ע"ב) 'מהו דתימא כי פליגי רבנן עליה דרבי יהודה דלא הוי רשות היחיד הני מילי לטלטל אבל לזרוק מודו ליה' — יש מפרשים, דלא כרש"י: הוה אמינא אסור לטלטל בתוכה אבל מותר לזרוק מבית לבית דרכה. קמשמע לן. (מובא ב'חדושי הר"ן' (עפ"י עירובין מב.).
ובזה מתישבים דברי הרמב"ם (שבת יז), שהזורק מרשות הרבים למקום המוקף שלש מחיצות — פטור. והרי כאן בגמרא משמע לכאורה, לפרש"י, שבשתי מחיצות נחלקו רבי יהודה וחכמים אם הזורק מרה"ר לשם חייב — הא בשלש מחיצות גם לחכמים חייב. ואולם לפי הפירוש הנזכר לא דברו בגמרא כלל לענין חיוב הזורק מרה"ר. עפ"י חדושי הגו"ר בנגיס ח"א יא).

'אמר אביי: לא קשיא כאן בזמן שישראל שרויין במדבר...' — ואם תאמר: מאי דהוה הוה? יש לתרץ שבא לומר, כל מקום שיהיו מצויים שם ששים רבוא כאשר היה אז, אף על פי שאינם קבועים שם — הרי זו רשות הרבים. (ריטב"א. וע' פירוש אחר בגמרא בתשובת ר"א בן הרמב"ם — מובא בכסף משנה — שבת יד,א).

'מצאתי מגלת סתרים בי רבי חייא וכתוב בה: איסי בן יהודה אומר, אבות מלאכות ארבעים חסר אחת ואינו חייב אלא אחת... אלא אימא אינו חייב על אחת מהן' — היתה זו 'מגלת סתרים', שכתבו בה דברים סתומים בדוקא, כדי להעלימם, כמו 'ואינו חייב בה אלא אחת' — שאין לו באור כמשמעותו וצריך לבאר ולפרש בעל פה. (שו"ת אריה דבי עילאי — בשם הרה"ק מלובלין).

'זהו קמשמע לן הא מהנך דלא מספקן' — יתכן ויש בנידון זה נפקותא מעשית: חולה שצריכים לחלל עליו את השבת במלאכה אחת, והברירה היא להוציא מרשות לרשות או לעשות לו מלאכה אחרת — עדיף לעשות המלאכה האחרת, שהיא בספק איסור סקילה, ולא לעשות מלאכת הוצאה שהיא ודאי בסקילה.